

Toon Tellegen – De Trein naar Pavlovsk en Oostvoorne (2000)

Wat wij ervan vonden

Marné Aardige verhaaltjes. Je wordt er niet vrolijk van. De zwaarmoedigheid van het Russische volk en de heimwee van de opa naar Rusland maken het boek somber.

Nelleke Leuke verhaaltjes om te lezen. Het leven van de opa interesseert haar wel.

Annelies Vond het een somber boek, ze heeft niets met verhaaltjes. Je zit er net in en dan is het weer afgelopen.

Gerda Herkende er wel wat in, zij is in St. Petersburg en Moskou geweest. Sommige verhalen zijn slechts sprookjes. Door de verhalen van zijn opa is Toon Tellegen wel geïnspireerd om schrijver te worden. Er zit samenhang in de verhalen.

Wil Vindt het sombere Russische verhaaltjes met soms een bovennatuurlijk sausje erover.

Janny Het zijn wel aardige verhaaltjes maar ze houdt eigenlijk niet zo van verhalen. Ze leest het liefst achter elkaar door.

Richtje Is ook niet zo'n liefhebber van korte verhalen, dat maakt het boek wat fragmentarisch. De verhalen zijn deels fantasie en gekleurd door heimwee.

Inhoud

Het boek **De trein naar Pavlovsk en Oostvoorne** heeft autobiografische elementen. Toon Tellegen heeft de vader van zijn moeder alleen gekend als een oude man met een grote witte baard. Deze Egbert Engberts was Rusland na de revolutie van 1918 ontvlucht en zat barstensvol verhalen: sombere, weemoedige maar vaak ook grappige en bizarre herinneringen aan zijn oude leven. Tellegen bracht alle verhalen die zijn grootvader vertelde of had kunnen vertellen, samen in dit boek.

Het boek ontleent zijn titel aan het gedicht "De Trein naar Pavlovsk en Oostvoorne". Dit speelt zich af in een trein waarmee een kind, zijn moeder en zijn Russische grootvader op weg zijn. De grootvader vertelt over zijn leven in Rusland, de jongen ziet alles met zijn Nederlandse bril. De moeder zegt weinig, zij zit zwijgend tussen haar Vader en haar zoon, ook in cultureel opzicht.

Voor het hele boek geldt dat de jongen de verteller is, het is zijn perspectief. De verhalen van de grootvader spelen zich af in het Rusland zoals hij dat gekend heeft, in de tijd van de tsaren. De grootvader vertelt aan zijn Nederlandse kleinzoon, maar als grootmoeder de kamer binnenkomt

stopt hij vaak met praten. Vragen van de jongen beantwoordt hij niet. Fantasie en werkelijkheid lopen door elkaar heen.

Een aantal verhalen wordt hier kort samengevat.

Pirogi (pasteitjes). Een verhaal over de eigenaar van een beroemde winkel in paraplu's. Hij verkoopt zijn zaak en begint een uitspanning in het bos waar hij pasteitjes verkoopt, gevuld met paddestoelen die hij in het bos verzamelt. De zaak loopt slecht en verdwijnt uiteindelijk doordat hij afbrandt. Van de eigenaar wordt niets meer vernomen. Jaren later wordt in Parijs een Rus gearresteerd met dezelfde naam die een moord heeft gepleegd. Het leven van de grootvader lijkt in sommige opzichten op het leven van de Pirogi-man. Na zijn vlucht uit Rusland kijkt grootvader vooral terug naar zijn vroegere leven.

Een dichter. Grootvader schrijft gedichten, waarin altijd God voorkomt. Misschien werd hij geïnspireerd door Doecharov, de ambtenaar in St. Petersburg die gedichten schreef. Helaas zijn de gedichten van Doecharov in beslag genomen toen grootvader in 1917 met zijn gezin uit Rusland vluchtte.

Een stille jongen. Een verhaal over Dima, de zoon van de enige zuster van grootvader. Dima kreeg vanaf zijn zesde jaar pianoles, hoewel hij niet van pianospelen hield maar wel van tekenen. Dima's ouders vluchtten in 1918 met hem naar Parijs. Tenslotte is Dima uit het raam gesprongen, nadat hij zich had opgesloten in een kast omdat hij bang was voor onweer. De moraal is dat je iemand beter niet kunt dwingen iets te doen wat hij zelf niet wil.

Vleugels. Af en toe haalde grootvader een doos tevoorschijn met vleugels, waarmee hij met zijn kleinzoon boven Rusland ging vliegen. Ze vlogen over allerlei bekende plaatsen, en zagen ook veldslagen die vroeger hadden plaatsgevonden. Het was een reis in de tijd en in de ruimte waarin grootvader de jongen meenam naar zijn vroegere wereld. Dan vertelde hij dat de Russen wel elf woorden hebben voor "schuld" en sprak hij over de niezende neushoorn die door het Winterpaleis van de Tsaar denderde.

Over de auteur

Toon Tellegen (Brielle, 1941) is schrijver, arts en dichter die vooral bekend is om zijn kinderboeken. Voor zijn hele oeuvre ontving hij de Theo Thijssenprijs, de Hendrik de Vriesprijs en de Constantijn Huygensprijs.

Hij studeerde geneeskunde in Utrecht en vestigde zich na een verblijf van drie jaar in Kenia als huisarts in Amsterdam. Na al enkele jaren gedichten voor volwassenen te hebben geschreven, begon hij verhalen voor zijn kinderen te schrijven. In 1984 verscheen zijn eerste kinderboek, *Er ging geen dag voorbij: negenveertig verhalen over de eekhoorn en de andere dieren*. In de verhalen van Tellegen spelen dieren als de mier en de eekhoorn vaak de hoofdrol. De verhalen zijn vaak filosofisch van aard. Het onderscheid tussen de kinder- en jeugdboeken en de literatuur voor volwassenen is bij Toon Tellegen niet eenduidig. Veel van zijn kinderboeken met dierenverhalen worden ook door volwassenen gelezen. Omgekeerd wordt zijn proza en poëzie ook door jonge mensen gewaardeerd.

Toon Tellegen schrijft nog steeds gedichten. Voor het kunstwerk *Straatpoëzie Tuindorp Oostzaan* schreef hij het gedicht *Als een pijl uit een onzekere boog*, geïnspireerd door de sterrenbeelden. Speciaal voor actrice Ria Eimers schreef Tellegen het toneelstuk *Leven met een Onbekende*. Begin 2008 ging dit toneelstuk in première in Rotterdam.

De lijst van de door Tellegen geschreven kinderboeken, proza en poëzie, toneel en film is zo lang dat er hier van af gezien wordt om een totaaloverzicht te geven.

Richtje de Vries